

զգատերազմին Յ օր, սատակեցաւ փաշան որ էր զօրագլուխ ամենից զօրաց, և կոչէր սլէյման փաշա իպն ատմ, և բարձեալ տարան զգէշ մարմինն ի Գամասկոս, և զօրքն ամենայն ցրուեցան աստուծով և հանդարտեցաւ լեառն Աստուծոյ զօրութեամբն [.] ոչ կարէ ելանել [.] բայց բազում նեղութիւն և վնաս կրէր երկիրն և ժողովուրդն, և այս մին զարմացման գործ և նշան եղև օրհնութեամբ և աղօթիւք սուրբ փափին, ի լուր և ի տես ամենից ի լեառն քէսըրվան.. ցուցանի, զի կոնտակն և ներողութիւնքն Վեհին թարքմանեցեալ արապերէն յառաջադէմ յղեցի ընդ տիրացու սիմաւոնիւ ի վանքն. եհաս ի օգոստոսի 1.ն. կային անդ ի Բերիոյ հալածականք, յակոբ եպիսկոպոսն բերիոյ, քահանայք և ժողովուրդք փախստականք. լուր եղև բազմաց թէ օրհնութիւն և ներողութիւնք հասին ի վանքն յիսուսի փրկչին ի սրբոյ յաթոռոյն: Ժողովեցան բազումք ի տօնի ալլակերպութեան ի վանքն վասն նոր ներողութեան և օրհնութեան կոնտակի սուրբ փափին, և երկիրն պաշարեցեալ ի չար զօրաց և իբրև կատարեցին զամենայն, ասէ քարոզատուն. Արո՛վհեաեւ այսքան օրհնութեամբ և պարգևօք լցոյց զմեզ զսրբազան փափն ի գանձուց սրբոյ եկեղեցւոյ, պարտիմ գոհանալ զաստուծոյ և շնորհակալ լինել ի սրբութենէն, և խնդրել ի յաստուծոյ, յաճումս սրբոյ հաւատոյ, ջնջումս հերետիկոսութեանց, բարձրացումս եկեղեցւոյ, միաբանութիւն թագաւորաց, և սրբոյ Վեհին երկարութիւն կենաց: Եւս աղօթիւք սրբութեան և յաւուրս շնորհիւ խնդրեմք ի յաստուծոյ ազատութիւն երկիրն մերոյ ի չար և անօրէն զօրաց, և ասեմք զլիթանիեայն յիսուսի Փրկչին մերոյ ի խորոց սրտէ. ջերմեռանդութեամբ և լալիւ կատարեցին և արձակեցան. և յետ երից աւուրց եկն աւետիս թէ չարն սատակեցաւ յանկարծ մահուամբ, որպէս յուլիեանոս, ցրուեցաւ զօրքն ամենայն և խաղաղացաւ երկիրն, որպէս էրէկն և եռանդն: Գարձեալ և այս թղտաբեր քահանայն է ի սպահան քաղաքէն, նոր յուղափառ, զնա ի յուլստ ի Հոռօմ, տեսի զսա շնորհաց¹... և հեզահոգի: Խնդրեմ յիսուսէ զի հաստ[ատուն] մնացէ սահակ եպիսկոպոսն, զինչոս եպիսկոպոսն, հայր անտօնն, հայր յովսէփն, հայր մատթէոսն որք ընդ իս են յաղօթս խնդրեն և ես ընդ նոցա, որջ ի տէր ամէն

Պետրոս Ա. կաթողիկոս հայոց
Հաստատեցեալ ի սրբոյ Գահէն

ՃԻՏ.

Մարտիրոսագրութեան մը մանրամասն պատմութիւնը կը դնէ մեր առջև Հ. Միքայէլ վարդապետ. այդ շահեկան տեղեկութիւնը այնպէս կը թուի մեզ՝ որ պակաս մը պիտի լեցնէ Հայ վկայաբանութեան մէջ:

Գերշարգեցելոյ Արքայ Հօրոյ մերոյ, տեսան տեսան Մխիթարայ
Աստուածաբանուրեան վարդապետի

... Եկեցուք յայժմ առ նորագոյն ինչ, զի լուաք թէ սակաւ ինչ խումբ պարսկական եկեալ ի սերաստիա, իջեանեալ ոչ ումք վնասեն, և զոր ինչ առնուն հատուցանեն, զոմանս փուռս հացագործաց ինքեանց սեփականեալ, և զոմանս հասարակ քաղաքացւոց թողեալ. ասած լինին թէ մերոյ թագաւորին դէմ ենք եկեալ, որ աստի խմբով սոցին գնալոց է. նաեւ լուաք թէ թահմազն զպատրա, զնինվէ, զքէրքիւտ սեփականեալ է, է և ի ներքոյ տիրաւանկերտի: Նաեւ իբրու 20 օր է, որ աստ երեքտասան ամաց պատանի մի, ազգաւ հայր² մարտիրոս անուն մարտիրոսացաւ, զրպարտութեանց հանդիպեալ, իբր

1. Ասկէ վերջ կայ ուրիշ անընթեանի բառ մը.
2. Անշուշտ հայ պէտք է ըլլաւ.